

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/42/2022
Identifikačné číslo spisu:	3119212351
Dátum vydania rozhodnutia:	01.06.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3119212351.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. H., bývajúcej v N. XXX, zastúpenej JUDr. Jozefom Zemkom, advokátom so sídlom v Trenčíne, M. Hricku 1832/30, proti žalovanému N. Š., bývajúcemu v N. XXX, t. č. v Ž., N. XXXX/XX, o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 15 C 61/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 5 Co 30/2021 z 04. augusta 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 15 C 61/2019-62 z 10. novembra 2020 zamietol žalobu žalobkyne (výrok I.), žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v súdnej veci sa žalobkyňa domáhala určenia, že darovacia zmluva uzatvorená dňa 16. januára 2017 medzi žalovaným ako darcom a treťou osobou (synom žalovaného) ako obdarovaným, je neplatná. Žalobu odôvodnila tým, že sa domáha určenia neplatnosti právneho úkonu podľa § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nakoľko darovacia zmluva má vady a v čase podpisu zmluvy žalovaný nebol pri plnom vedomí, tento úkon nevykonal v čase plného zdravia s poukazom na § 37 a § 38 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“). Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že dňa 16. januára 2017 žalovaný ako darca a S. Š., ako obdarovaný, uzatvorili darovaciu zmluvu, na základe ktorej Okresný úrad Ilava, katastrálny odbor povolil vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech obdarovaného S. Š. v podiele 1/2. Súd prvej inštancie sa pred meritórnym posúdením žaloby vysporiadal s jej procesnou prípustnosťou v zmysle ust. § 137 CSP. Konštatoval, že žalobkyňa sa v konaní domáhala neplatnosti darovacej zmluvy, ktorej sama nebola účastníčkou. Pre účely ust. § 137 CSP je potrebné vnímať žalobu o určenie platnosti/neplatnosti právneho úkonu ako žalobu o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP. Vychádzajúc zo znenia citovaného ustanovenia súd konštatoval, že CSP zásadne nepripúšťa žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou žalôb o určenie právnej

skutočnosti za podmienky, že to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Nakoľko právo domáhať sa určenia neplatnosti zmluvy zo žalobkyňou uvedených dôvodov (chýbajúce obsahové či formálne náležitosti, vady vôle jednej zo zmluvných strán) z osobitného predpisu nevyplýva, dospel súd prvej inštancie k záveru o procesnej neprípustnosti žaloby a preto ju zamietol. Za procesne neprípustnú považoval súd prvej inštancie žalobu i z dôvodu, že zmluvou žalobkyňa nebola dotknutá na svojich právach a taktiež, že išlo o žalobu s neúplným okruhom účastníkov. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 30/2021-101 z 04. augusta 2021 žalobkyňou napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a v súlade s § 387 ods. 2 CSP poukázal v celom rozsahu na vecne správne odôvodnenie, s ktorým sa stotožnil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP. Mala za to, že súd jej ako strane nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bližšie vytýkanú vadu zmätočnosti odôvodnila tým, že súdy nižších inštancií nevykonali znalecké dokazovanie v potrebnom rozsahu na preverenie duševného a psychického stavu žalovaného, ktorý pri podpise darovacej zmluvy trpel takou zdravotnou a psychickou poruchou, ktorá mala za následok neplatnosť uzatvorenej darovacej zmluvy. Tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd nereflektovali na požiadavku žalobkyne na vykonanie znaleckého dokazovania na preverenie duševného stavu žalovaného a neuviedli ani dostatočné dôvody, prečo predmetný návrh na doplnenie dokazovania nevykonali. Dovolateľka vyslovila názor, že chýbajúce zdôvodnenie v časti nevykonania znaleckého dokazovania v rozhodnutiach súdov nižších inštancií je možné považovať ako arbitrárne. Žalobkyňa nesúhlasila so záverom súdov, že nebola dotknutá na svojich právach a preto nemá na veci naliehavý právny záujem. Uviedla, že v prípade smrti by bola posudzovaná ako dedič z prvej dedičskej skupiny, čiže je zrejmé, že konaním žalovaného bola žalobkyňa ukrátená na svojich majetkových právach, týkajúcich sa darovacou zmluvou prevádzanej nehnuteľnosti a tieto skutočnosti odôvodňujú opodstatnenosť dovolania. Z uvedených dôvodov dovolací súd žiadala, aby rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že dovolanie je absolútne nedôvodné a neopodstatnené. V čase podpisu darovacej zmluvy bol jeho zdravotný a psychický stav absolútne v poriadku. Mal za to, že ako vlastník polovice nehnuteľnosti mohol svoj spoluvlastnícky podiel darovať doslova hocikomu; v žiadnom prípade nedošlo k ukráteniu na majetkových právach žalobkyne a k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. V danom prípade dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné

podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti, spočívajúcej v nevykonaní dokazovania v potrebnom rozsahu. Žalobkyňa namietala, že súdy oboch nižších inštancií nereflektovali na jej požiadavku vykonania znaleckého dokazovania na preverenie duševného stavu a psychického stavu žalovaného a neuviedli ani dostatočné dôvody, prečo predmetný návrh na doplnenie dokazovania nevykonali.

10. K predmetnému najvyšší súd uvádza, že neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a ani nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku, pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (pozri R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci však o takýto extrémny prípad nejde.

11. Rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie strán sporu. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj judikáty R 37/1993 a R 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán.

12. Pokiaľ dovolateľka mienila v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietat aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií, spočívajúce v závere, že nebola v súvislosti s darovacou

zmluvou dotknutá na svojich právach, dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

13. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

14. Dovolací súd považuje za potrebné dodať i to, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

15. Súdny nižších inštancií správne v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležite rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP.

16. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP), trovy dovolacieho konania mu však najvyšší súd nepriznal, nakoľko mu žiadne preukázateľné nevznikli (viď R 72/2018).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.